

AV TUVA BJØRKVOLD, FORFATTER, RESSURSLÆRER
FOR NYSGJERRIGPER OG HØGSKOLELEKTOR I
NORSK VED HØGSKOLEN I OSLO

Hvorfor Lesekrok i Nysgjerrigper?

Lesing er en av fem grunnleggende ferdigheter som er innført med Kunnskapsløftet. Lesing er ikke lenger noe som bare er norsklærers ansvar. Nå er alle lærere leselærere. Men hva betyr det egentlig i praksis? Hvordan kan man jobbe med lesing i alle fag?

Det viktigste elevene kan lære, er at de ikke alltid skal lese på samme måte. Å lete etter fakta i en tekst krever en annen form for lesing enn det å lese for underholdningens skyld. Derfor må elevene få et verktøy for å lese hensiktsmessig, og å få med seg det de leser.

Nysgjerrigper vil med Lesekroken gi tips til hvordan tekstene i Nysgjerrigperbladet kan brukes til å øke elevenes lesekompetanse. Til hvert blad får du en ny utgave av Lesekroken med utgangspunkt i en av artiklene fra bladet.

Lesekroken består av tre typer oppgaver. Den ene går på en lesestrategi, den andre går på å lese mellom linjene (detektivlesing). I tillegg vil det være en oppgave som tar i bruk andre innfallsvinkler. Hver gang vil det være en kort teoretisk tilnærming til hvorfor oppgavene er laget som de er.

UNDERVISNINGSSOPPLEGG TIL ARTIKKELEN «ARDI AVSLØRER FORTIDEN VÅR» I NYSGJERRIGPER NR. 4-11.

ILLUSTRATION: SCIENCE PHOTO LIBRARY/SCANPIX

Sammenlikningsdiagram

En fagtekst blir som oftest organisert etter andre prinsipper enn tidsrekkefølge. Men det er denne logikken elever er vant med fra fortellinger. Derfor er det mange som fortsetter å skrive kronologisk når de skal skrive en fagtekst, selv om andre prinsipper kunne egnet seg bedre. For å kunne skrive en tekst som for eksempel er organisert etter sammenlikningsprinsippet, må man øve seg i å se denne strukturen i andres tekster.

Teksten «Ardi avslører fortiden vår» kommer med påstanden om at *mennesket kan være mer likt våre felles forfedre enn sjimpansen er*. Resten av teksten går på å sammenlikne mennesker og aper, og deretter vise hvor Ardi passer inn. Elevene kan derfor selv være med på å avsløre hvordan forfatteren strukturerer teksten, og samtidig argumentere for påstanden sin.

For å gjøre arbeidet mer strukturert kan det være hensiktsmessig å bruke et sammenlikningsdiagram. I venstre kolonne skriver elevene *mennesker*, i høyre det man ønsker å sammenlikne med, *aper*. I midten skriver man de områdene man ønsker å se nærmere på. Finn først et område som blir behandlet i teksten, f.eks. *størrelse på hannen*. Deretter ser man i teksten hvordan tilfellet er for mennesker og aper. Til slutt skriver man Ardi, gjerne med en annen farge, på det som stemmer best. Gjennomgå dette i fellesskap i gruppa, så alle elevene kjenner oppgaven før de begynner. Se eksempel på elevsiden.

Om Nysgjerrigper

Nysgjerrigper er Forskningsrådets tiltak for elever og lærere i barneskolen. Hovedmålet er å oppmuntre barn og unge til å ta vare på og dyrke sin nysgjerrighet, forskertrang og fantasi. Nysgjerrigper vil øke interessen for forskning og vitenskap – og håper flere unge mennesker velger forskning som karrierevei.

I tillegg til et eget vitenskapsmagasin inkluderer tiltaket nettsted og ulike lærertilbud – blant annet veiledning til hvordan barn kan arbeide med et forskningsprosjekt.

Les mer om tiltakets tilbud og aktiviteter på nysgjerrigper.no

Oppgaver til «Ardi avslører fortiden vår»

1. Detektivlesing

- Hvor mange år er det i en generasjon, ifølge artikkelen?
- Se på bilder og let i teksten. Finn minst to områder der Ardi likner mer på aper enn på mennesker.
- Hva gjør apehanner for å imponere hunnene?

3. Hva slags føtter har du?

Jobb i par. Snakk sammen om hva dere oppdager.

- Studer tegningen av Ardi og fotografiene av knoklene. Legg merke til hvordan føttene er.
- Se på deres egne føtter. Kjenn også på dem for å finne ut hvordan knoklene er. Se på bildet av knoklene fra Ardis føtter. Hvilke likheter og forskjeller finner dere?
- Hva tror du Ardis føtter er gode til? Hvorfor det?
- Hva tror du menneskeføtter er gode til? Hvorfor det?

2. Sammenlikning

Jobb sammen i par.

Den ene skal lete etter informasjon om mennesker, den andre om aper. Dere skal samarbeide om å finne informasjon om Ardi.

- Se på sammenlikningsdiagrammet under. Finn området som er kalt *størrelse på hannen*. Let i artikkelen for å sjekke at informasjonen om mennesker, aper og Ardi stemmer.
- Neste område er *hjørnetenner*. Hvordan er hjørnetennene til mennesker, aper og Ardi? Skriv inn i skjemaet.
- Jobb videre på samme måte med områdene *kltring i trær* og *samarbeid eller slåssing*.
- Finner dere områder i teksten eller på bildene som ikke står i tabellen? Ta gjerne med dette også og før det inn i tabellen.

Mennesker	Område	Aper
Omtrent like	<i>størrelse på hannen</i>	Hannen er betydelig større
Ardi	hjørnetenner	
	kltring i trær	
	samarbeid eller slåssing	

